

3. Крутик А. Б., Хайкин М. М. Основы финансовой деятельности предприятия: Учеб. пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — СПб.: Бизнес-пресса, 1999. — С. 95.
4. Мазаракі А. А. та ін. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів / Під. ред. проф. Н. М. Ушакової. — К.: Хрещатик, 1999. — С. 524.
5. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси / Пер. з англ. В. Овсієнка та В. Мусієнка. — К.: Вік, Глобус, 1992. — С. 259.
6. Стоянова Е. С., Быкова Е. В., Бланк И. А. Управление оборотным капиталом / Под. ред. Е. С. Стояновой. — (Серия «Финансовый менеджмент для практиков») — М.: Перспектива, 1998. — С. 6.

Н. Й. Нікіфорова, канд. екон. наук, доцент,
Харківський інститут бізнесу та менеджменту

РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА: АНТРОПОСОФСЬКИЙ ПІДХІД

Дослідження існуючих концепцій розвитку підприємств. Розробка підходів щодо можливих напрямків розвитку вітчизняних підприємств, розкриття їх потенційних можливостей у сучасних умовах.

Research of the existing concepts of firms development. Mining of the approaches concerning possible development trends of domestic firms, deployment of their potentials in modern conditions.

Зміни у світі, пов'язані з глобалізацією, посилення соціальної відповідальності суспільства за збереження існуючого енерго-інформаційного обміну в біосфері та процеси ринкової трансформації економіки, що відбуваються в Україні, обумовлюють необхідність переосмислення форм і методів ведення господарства, місця та ролі підприємства, а також сутнісних характеристик і значення розвитку підприємства в сучасних умовах.

Метою цієї роботи є дослідження існуючих у світовій науці та практиці концепцій розвитку підприємств та розробка підходів щодо можливих напрямків розвитку вітчизняних підприємств, розкриття їх потенційних можливостей у сучасних умовах.

Формування сучасної концепції розвитку підприємства нерозривно пов'язано зі становленням учення про управління й організацію: від школи наукового менеджменту (Ф. Тейлор), до класичної школи (А. Файоль, Л. Урвік і ін.), механістичної моделі організації (М. Вебер), школи людських відносин (М. П. Фоллет і Е. Мейо) і поведінкових наук (Д. Мак Грегор, Р. Лайкерт і ін.), концепції «неформальної організації» (Ч. Барнард, Х. Саймон, А. К. Гастев і ін.), моделі організації у вигляді складної ієрархічної й відкритої систем (А. Чандлер, П. Г. Бернстр і ін.), теорії непередбачених обставин (Ф. Сельзник), системно-еволюційної теорії (К. Пумпін, Д. Пранге).

Сучасні економічні та соціальні проблеми нашого суспільства потребують оновленого погляду на власний і світовий досвід функціонування та

розвитку підприємства, пошуку скороченого шляху до розкриття потенціалу людини як головного чинника успішної діяльності підприємства.

Новий погляд на підприємство на відміну від традиційного, коли всі схеми й прийоми управління в організації зводилися до створення стандартних підходів до вирішення різних проблем, базується на тому, що на початку ХХІ століття ключовим орієнтиром у розвитку підприємства стає його унікальність, несхожість на інші.

Один із підходів до вирішення проблеми створення унікальних компаній припускає розгляд підприємства як живого організму, як різновиду деякої біологічної системи. Біологічний погляд на організацію дозволяє уловити індивідуальність, специфіку, відмітні риси тієї чи іншої структури. Біологічна модель перетворення бізнесу припускає дослідження й зміну чотирьох елементів підприємства: рефреймінгу; реструктуризації; поживлення; відновлення. Сучасний підхід до розвитку підприємства припускає не стільки удосконалювання (лікування) окремих органів, скільки комплексне медичне обслуговування, спрямоване на створення здорового організму підприємства.

Особливий інтерес серед концепцій органічного розвитку підприємства представляє розроблена Б. Лівехудом теорія трьох фаз розвитку підприємства: піонерської, диференціальної й інтеграційної. Зіставляючи трифазну модель із новітніми досягненнями еволюційних теорій Ф. Глазл доповнює її четвертою фазою — асоціативною. Б. Лівехуд і Ф. Глазл, ґрунтуючись на антропософському ученні Рудольфа Штайнера, співвідносять підприємства з образом людини, образом групи й образом світу. Такий підхід припускає, що підприємству притаманні закони розвитку, кількісного росту, переходу на інший рівень. Людину й підприємство поєднує здатність самим визначати свої цілі, навчатися і свідомо передавати отримані знання іншим.

Підводячи підсумки дослідження слід відзначити, що в умовах невизначеності, посилення глобальних конфліктів, зростання індивідуалізації сучасного суспільства і поряд із цим посилення взаємозв'язку між людиною, підприємством і навколишнім світом, в умовах, коли головною конкурентною перевагою підприємства стає його унікальна інтелектуальна складова, найбільш прийнятними концепціями розвитку для вітчизняних підприємств варто вважати концепції, що базуються на антропософському підході. Функцію цілеспрямованого навчання керівництва і персоналу підприємства на основі сучасних підходів до навчання дорослих, таких наприклад, як методика Конрада Ван Хойтена, та самоврядування своєю життєдіяльністю пропонується покласти на державу і приватні структури.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Зайцев Л. Г., Соколов М. И.* Стратегический менеджмент: Учебник. — М.: Юрист, 2002. — 416 с.
2. *Керцнер Г.* Стратегическое планирование для управления проектами с использованием модели зрелости: Пер. с англ. — М.: Компания АйТи; М.: ДМК Пресс, 2003. — 320 с., ил.

3. Глазл Фридрих, Ливехуд Бернард. Динамическое развитие предприятия — пионеры и бюрократия могут стать эффективными / Перевод с немецкого. — Калуга: Духовное познание, 2000. — 264 с.

М. В. Ніконова, аспірантка,
Національний аграрний університет

ВЕКСЕЛЬНІ РОЗРАХУНКИ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ ПІДПРИЄМСТВАМИ

В статті узагальнено економічну сутність векселя. З'ясовано основні етапи вексельної позики.

The article contains the essence of bill. The basis stages of organize bill's loan are defined.

В будь-якій економіці має місце нерівномірний розподіл грошових ресурсів між учасниками економічних відносин: одні мають в розпорядженні вільні грошові кошти, тобто заощадження, інші потребують додаткового фінансування. Це характерне для всіх основних категорій учасників економічних відносин, включаючи й підприємства різних форм власності. Однак фінансові потреби суб'єктів господарювання, як правило, перевищують їх заощадження. Це змушує їх шукати додаткові джерела позичення фінансових ресурсів.

Забезпечити ефективне вирішення даної проблеми здатний унікальний фінансовий інструмент — вексель. Адже вексельні розрахунки сприяють обмеженню потреб підприємств в готівкових та безготівкових коштах, чим, власне, і пояснюється зростання інтересу до вексельних операцій в умовах переходу України до ринкових відносин.

Чимало вчених-економістів присвятили свої праці проблемі розвитку вітчизняного вексельного обігу, зокрема А. В. Демківський¹, А. Б. Аваков², Ю. М. Лисенков³, Ю. Н. Мороз⁴, І. Є. Красько⁵, С. О. Гуткевич⁶.

В даній статті розглянуто сутність поняття «вексель»; виокремлено основні етапи організації вексельної позики підприємством; наведено переваги використання векселів порівняно з банківським кредитом.

В вітчизняній та зарубіжній літературі щодо поняття «вексель» існує декілька точок зору. Це пояснюється, насамперед, складністю век-

¹ Демківський А. В. Вексельна справа: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2003. — 336 с.

² Вексельное обращение: теория и практика / Ред. А. Б. Аваков. — Х.: Фолио, Ра-диокомпания «Радио», 2000. — 382 с.

³ Лисенков Ю., Ляшко В. Вексель у господарському обігу. — К.: Агенція «Прес-центр», 1994. — 256 с.

⁴ Мороз Ю. Н. Вексельное дело. — К.: Наук. думка, 1996. — 510 с.

⁵ Красько И. Е., Жушман В. П., Гагин Н. В. Акции и векселя в экономическом обороте Украины. — К.: Эспада, 1999.

⁶ Гуткевич С. О. Вексель у системі цінних паперів: проблеми становлення та розвитку. — К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2004. — 120 с.